

פרשת תצוה

ועשית חושן משפט (כח, טו)

יש לדקדק בלשונות הכתובים בזה, דכאן כתוב שנצטוו משה לעשות חושן משפט, ואילו (לעיל פסוק ד) כתיב ואלה הבגדים אשר יעשו חושן ואפוד ומעיל וגו', הרי דבדין הציווי לעשות בגדי הכהונה לא הוזכר אלא בשם חושן סתם, וכן לקמן בפרשת פקודי (לט, ח) כתיב ויעש את החושן, ולא הוזכר בכל הפרשה שם ענין חושן המשפט, ורק כאן בפרשה זו נאמר לו לעשות חושן משפט, וצ"ב בזה.

והנראה בזה, דהנה בנימוקי הרמב"ן לקמן (פסוק ל) העיר על מה שלא נזכרו אורים ותומים כלל במעשה האומנים, ולא הזכירם להם בציווי של מילואים (כט, ו) לעשות אורים ותומים, וגם בפרשת פקודי כתיב (לט, ח) ויעש את החושן, ולמה לא הוזכר שם שעשה אורים ותומים, ובאבן עזרא כתב שאורים ותומים היה מעשה חרש חכם, והשיג ע"ז הרמב"ן דא"כ ביותר היה צריך להאריך בו יותר מן הכל, וצ"ע.

ולזה כתב הרמב"ן, דענין אורים ותומים הוא סוד מסור למשה מפי הגבורה, ולא ניתנו לאומני המשכן ולבצלאל להתעסק בהם, זולת למשה לבדו שהוא כתבם בקדושה והיו מעשה שמים, והוא הכניסם בין כלפי החושן, ואשר לכן לא הוזכרו בציווי לעשות אורים ותומים, כי אם משה עצמו נצטוו ונתת אל חושן המשפט את האורים ואת התומים, ורק אחר שלבש אהרן את החושן הכניס משה את האו"ת אל החושן, עכ"ד.

והנה מה שהחושן נקרא חושן המשפט פרש"י דהוא לפי שמכפר על קלקול הדין, (ומקורו בערכין ט, א), עוד פירש"י דמשפט הוא שמברר דבריו והבטחתו אמת, (היינו משום דלשון משפט הוא לשון בירור דברים), ומעתה נמצא דחלות שם חושן המשפט לא חל אלא עד שמשה הכניס את האו"ת בכלפי החושן, אך כ"ז שעסקו בה האומנים טרם חל ביה חלות שם חושן המשפט, כי אם שם חושן עליו ותו לא.

מעתה מתיישב מאד דקדוק המקראות, דמה שלא הוזכר בפרשת פקודי חושן המשפט, הוא לפי דבפרשת פקודי עסקו האומנים בתפירת הבגדי כהונה, והם לא תפרו חושן משפט אלא חושן סתם, אבל בפרשה זו שנצטוו משה על עשית החושן, בזה ודאי דמשה עצמו נצטוו על האורים והתומים ולהניחם בין כלפי החושן, ובפרשת פקודי לא הוזכר שם כל ענין חושן המשפט, כמש"נ שזהו אינו מסור לידי האומנים.

ויש להוסיף דהנה דעת הראב"ד בהשגות (פ"ד מה' ביה"ב ה"א) דכל ענין האורים והתומים נעשו רק עבור שאלה באורים ותומים, ובבית שני נגנזו האו"ת ויותר לא שאלו באו"ת, וע"כ דאו"ת אינו מחשבון הבגדים, ודעת תוס' (יומא כא, ב ד"ה אורים) דבהעדר אורים ותומים נחשב כמחוסר בגדים, וכ"ה ברמב"ם בפ"ד מה' ביה"ב ה"א ובפ"י מה' כליה"מ ה"י) יעו"ש, ויעוין באו"ש פ"ד ביה"ב ה"א שהכריח כדעת הרמב"ם מן הכתובים בפרשת צו.

ומעתה נראה (לשיטת רש"י והרמב"ם) בביאור הכתובים, דכיון דאו"ת נעשו רק לצורך שאלה באו"ת, נמצא דמהלכות בגדי כהונה אין שום דין או"ת, ולזה בעיקר הציווי לעשות בגדי כהונה לא כתיב חושן המשפט, אלא כתיב ואלה הבגדים אשר יעשו חושן וגו', ומשום שמהלכות בגדי כהונה סגי לזה שיהא חושן בלא או"ת, ורק אח"כ נצטוו משה לעשות חושן המשפט, ולהכניס בין כפלי החושן את האורים והתומים.

מקור: חבצלת השרון

פרשת תצוה